Verkwikkende vertroostingen

Als ik veel zorgen heb in mijn binnenste, dan verkwikken Uw vertroostingen mijn ziel.

Psalm 94 : 19 (Vert. Noordtzij).

Daar is Zondag 23 Maart j.l. een golf van oprecht verdriet gegaan door de Geref. kerken, toen de droeve mare ging van stad tot stap en van dorp tot dorp, dat Prof. Dr K. Schilder door Zijn Zender plotseling van zijn aardse post was terug geroepen. Hoewel zij, die wat intiemer met hem verkeerden, de laatste maanden tot hun schrik ontdekten, dat hij niet in orde was en de zorg om hem de laatste weken bij sommigen was overgegaan in vrees, dat het einde wel eens dichterbij zou kunnen zijn dan vermoed werd, is zijn heengaan toch nog onverwacht gekomen. En nu het gebeurd is, dringt zich telkens aan ons op dat onbegrijpelijke: Schilder is dood. En dan vragen we ons, als we even indenken wat dat betekent, in vrezen en beven af: wat moeten wij in een kerk-in-nood beginnen zonder hem? En in eens zijn we weer in de greep van het raadsel van Gods regiment: Here, wat doet gij toch onbegrijpelijke dingen.

***

Nu moet ik iets gaan schrijven over hem, die mijn beste vriend was, een trouwe vriend. Ik heb over hem geschreven toen hij gepromoveerd was, toen hij benoemd was tot professor, bij zijn 25-jarig ambtsjubileum en toen hij door de Duitse overweldigers gevangen genomen was.

En nu zal het wel de laatste maal zijn, dat ik over hem schrijf. Ik hád een wapenbroeder.....

***

In de dagen van de onbekende dichter van de 94e psalm, was, gelijk uit heel de psalm blijkt, de kerk in nood. Deze nood was zó ernstig, dat de dichter over degenen, die daarvoor verantwoordelijk waren, de wraak des Heren inriep. Door hun ethische ontaardheid waren zij bezig de heilige erve des Heren innerlijk te verwoesten. Ze waren zó brutaal, dat ze zelfs durfden beweren: „de Here ziet het niet; Jacobs God merkt het niet". Deswege dient de dichter, in vs 8—11, van repliek, waarin hij ze rustig zegt, dát en wáárom ze dwazen zijn.

Zou Hij, Die het oor geplant heeft, niet horen? Zou Hij, Die het oog geformeerd heeft, niet zien? (vers 1—11).

Tegenover deze dwazen stelt hij de man, die wijs geworden is door goddelijk onderricht en die geleerd heeft uit het Woord van God. Deze mens ziet zich een kennis geschonken, door welke hij in een vast vertrouwen op God zijn gedachten denken en zijn wegen gaan kan. Want door Gods onderwijs is het hem klaar en duidelijk geworden, dat de Here Zijn verbond houdt, dat Hij Zijn erfdeel niet verlaat en dat dus aan het einde alles goed komen zal. Zulk een man is dan ook welgelukzalig (vs 12—15).

***

Het is op het eerste gezicht min of meer vreemd, dat er dan in deze psalm plaats is ingeruimd voor een persoonlijk intermezzo. Immers, de dichter gaat spreken over zichzelf, over zijn „bevinding" in de nood der kerk. En uit wat hij over zijn "bevinding" zegt blijkt overduidelijk, dat hij zulk een man is, die welgelukzalig genoemd kan worden, omdat hij in de nood der kerk wat geléérd heeft uit het Woord des Heren. Als hij dan over zijn „bevinding" spreekt, dan spreekt hij daarover niet dan in onlosmakelijk verband met het Woord Gods. Zijn „bevinding" is niet anders dan dit: dat hem in eigen leven gebleken is, dat het klopt met het Woord des Heren, dat het waarachtig is, omdat wat de Here hem uit Zijn Woord heeft geleerd aan hem zelf is bevestigd. Vandaar dat persoonlijk intermezzo, om te doen zien: Woord en ervaring kloppen op elkaar, want de Here is een waarmaker van Zijn Woord. Immers: als ik veel zorgen heb in mijn binnenste, dan verkwikken Uw vertroostingen mijn ziel.

***

Bij deze „bevinding" willen wij allen vandaag de vinger leggen. Onze kerken, ze zijn heden in grote nood. Zeker, die nood is een gans andere dan die, waarmee de dichter van Psalm 94 in zijn dagen te doen had. Dat neemt niet weg, dat de nood onzer kerken een zeer ernstig karakter heeft. Meer wil ik er niet van zeggen, maar volstaan met deze enkele aanduiding. Wij verstaan elkaar wel.

Hierbij wil ik even met u vertoeven: midden in die nood stond hij, die zo plotseling aan ons is ontrukt, Klaas Schilder. O, ik weet, hoe hij onder die nood gebukt ging, hoe die vrat aan zijn afnemende krachten. Het was voor hem om te huilen. Ik weet ook, hoe hij in die nood der kerk stond met een zacht hart, met vriendelijke ogen en milde handen, gretig om alles te doen wat er toe bijdragen kon om uit de moeilijkheden te geraken, hier en daar te helpen, te helpen, waar hij maar kon, zonder zich ooit op te dringen of in te dringen. Zeker, hij heeft onder dat alles geleden, veel meer dan onder zijn schorsing en afzetting. Maar hij leefde uit het: EN TóCH des geloofs, geléérd door het Woord, dat de Here Zijn verbond houden en Zijn erfdeel niet verlaten zal.

En nu: die slag, die dood, dat einde. Weg van ons voorgoed! Wat waren wij toch eigenlijk rijk, dat we naast onze HERE hem in de nood bezaten, hem, die van de Here ons gegeven was uit genade. Wie had zó het vertrouwen van onze mensen als hij? Wiens invloed was zo groot als die van hem? Wiens bezonken wijsheid hadden we meer nodig dan die van hem, die zulk een leerschool had doorgemaakt?

En we wisten, dat we op hem aan konden. Er werd tot hem geroepen, er werd op hem gerekend en hij was present.

Persoons-verheerlijking? Kom, ik wou om een lief ding, dat wij ook zo bang waren voor persoons-ontering. We hebben hem niet verafgood, we hebben hem niet gesteld in de plaats van de Here, maar we hebben hem liefgehad als Gods genade-gave en we wisten wat we aan hem hadden. En nu? „Als ik veel zorgen heb in mijn binnenste", zegt de dichter van Psalm 94.

We hebben ze nu in de nood der kerk, zorgen, véél zorgen. Zorgen voor de Theol. Hogeschool, waar zijn katheder is vacant geworden. Voor de kerken, die in nood zijn. En we vragen: hoe moet het nu? We staan hier voor het raadsel van Gods regiment. Dat de Here juist HèM en hem juist Nú heeft weggenomen, dat verstaan wij niet.

Zeker, we kunnen wel veronderstellingen maken. Dat de Here hem wegnam, omdat Hij ons léren wil niet op mensen te vertrouwen. 't Is mogelijk. Maar zou het ook niet eens kunnen zijn, dat Hij het heeft gedaan om ons te léren elkaar wat meer en wat inniger lief te hebben? Of: hebben we hem misschien te veel alléén laten werken en ploeteren, „De Reformatie" vol laten schrijven en onze eigen kleine talentjes maar in een zweetdoek opgeborgen? Of: zijn er verborgen krachten onder ons, die de Here nú naar voren wil dringen, misschien met geweld? Of: wil de Here Zich nu gaan bedienen van de kleine of de middelgrote mannetjes, om door hen grote krachten te doen? Want daar is een tijd voor de groten en daar is een tijd voor de kleinen. Ach, daar zijn nog wel méér veronderstellingen te maken. Maar ik houd er mee op. Want, al is Gods regiment ons een raadsel, het is goed, het is altijd goed. Ge kent uw catechismus? Ge weet wat ge in antwoord 27 belijdt: „dat álle dingen, niet bij geval, maar van Zijn vaderlijke hand ons toekomen"! Nu, wat zegt ge dan bij de lijkbaar van Schilder? Ge weet ook wat ge belijdt in antwoord 28: „dat wij in álle tegenspoed geduldig, in álle voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevoorzieht hebben op onze getrouwe God en Vader, dat ons geen schepsel van Zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen alzo in Zijn hand zijn, dat zij tegen Zijn wil zich noch roeren, noch bewegen kunnen".

In dat geloof tilt ge u in de nood der kerk, in vele zorgen, die ge hebt in uw binnenste, weer óp en ge zingt:

Heilig zijn, o God, Uw wegen,
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen,
Wie, wie is een God als Gij,
Groot van macht en heerschappij?
Ja, Gij zijt die God, die d' oren
Wond'ren doet op wond'ren horen.

***

„Als ik veel zorgen heb in mijn binnenste, dan verkwikken Uw vertroostingen mijn ziel". In dit woord ligt de „bevinding" van heel Schilders leven. Door het geloof, dat de Here, naar Zijn Woord, Zijn verbond houdt en zijn erfdeel niet verlaat. Hij heeft de waarachtigheid van het Woord van Gods belofte geló6fd, gelóófd ondanks alles en door alles heen. En in dat geloof is hij ook gestorven. Welnu, in de brief aan de Hebreën staat de vermaning des Geestes, dat de gemeente het geloof van de gestorven voorgangers zal navolgen. Gelóóft dan de belofte, dat Christus met ons is al de dagen tot de voleinding der wereld, dat Hij 't Hoofd is van Zijn Christelijke kerk, door Wie de Vader álle dingen regeert, dat Zijn genade ons genoeg is en dat Zijn kracht in zwakheid wordt volbracht. Gelóóft in het Woord van Hem, Die is in het midden van de zeven kandelaren en Die zegt: „vrees niet; IK ben de Eerste en de Laatste; en die leef, en Ik ben dood geweest; en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid. Amen. En Ik heb de sleutels der hel en des doods". Gelóóft, dat de Here Zijn verbond houdt en Zijn erfdeel niet zal verlaten. Dan moogt ge, levend in een kerk, die in nood is, maar Schilders geloof navolgend, veel zorgen hebben in uw binnenste, doch dan zal, bij de doodsbaar van Schilder, ook uw „bevinding" zijn, dat de Here in Zijn beloften niet liegt, maar dat ze even waarachtig zijn als Hij waarachtig is.

En Zijn vertroostingen — Hij heeft er zovele als uw zorgen zijn — verkwikken u. Dan zal ieder zijn plaats en zijn taak weer vinden en Schilders geloof navolgen, zeggende: de kerk in nood ..... EN TóCH! Want:

Wij reizen met elkander,
Wij wand'len hand aan hand;
D' een zij tot steun de ander,
Op weg naar 't Vaderland.
Zijn wij als broed'ren één,
Geen strijd om beuzelingen,
Daar eng'len ons omringen,
En zweven om ons heen!

Daartoe helpe ons de almachtige, barmhartige God én Vader van onze Here Jezus Christus, door Zijn Heilige Geest....., gelijk Hij óók onze beminde ontslapen broeder Schilder heeft geholpen. Amen.

H. Kn.

„SANS GÊNE"

„Waartoe dient ons, dat wij weten, dat God alles geschapen heeft en nog door zijn voorzienigheid onderhoudt?"

„Dat wij in alle tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar zijn mogen, en in alles, dat ons nog toekomen kan, een goed toevoorzicht hebben op onze getrouwe God en Vader, dat ons geen schepsel van zijn liefde scheiden zal, aangezien alle schepselen alzo in zijn hand zijn, dat zij tegen zijn wil zich noch roeren noch bewegen kunnen". *Zondag 10, vr. en antw. 28.*

Met de behandeling van dit gedeelte van de Heidelbergse Catechismus heeft onze ontslapen Hoogleraar de laatste hand gelegd aan dit monumentale werk, waarmee hij zo vol vreugde bezig was.

Verwondert het U, dat, toen wij het ontstellende bericht van Zondagmorgen hoorden, direct naar deze copie grepen, die nog maar kort in ons bezit was? Ons troffen daarin stukjes, die wij U niet willen onthouden, en die wij, verspreid door dit nummer, een plaats gaven.

Prof. Schilder plaatste boven zijn laatste paragraaf de woorden: „Sans gêne". Dat wil, vrij omschreven, zeggen: „Wees in geen ding bezorgd".

Wij kunnen zijn sterfbed niet verklaren. Neen, we willen en mógen het ook niet.

Het is dit thema, dat Prof. Schilder ons tenslotte in zijn „Heidelbergsche Catechismus" meegegeven heeft. Schreef hij niet dit: „En als er in die Confessie dan verder staat: wij willen niet, neen, echt, wij willen niet curieus onderzoeken wat ons boven onze ondervinding en bevatting gaat, dan beteekent dat: wij kregen permissie, om ook ons zelf niet op de pijnbank te lèggen: wij mógen de straat op, sans gêne (onbezorgd). Die Strassen frei, — wij zijn kinderen van Váder, en wij wéten, dat Hij heerlijk is, „Sans gêne", — wij steken het hoofd omhoog. Wij zullen d' eerkroon dragen. Gêneer u maar niet, van zóó'n God, die over de koestallen mestvliegen, en over Mitraims slagvelden tsé-tsé-vliegen uitblaast, en die verder al die vunzigheid maar laat gebeuren, hardop te zeggen: is mijn Vader niet prachtig?"

We zullen het proberen te onthouden èn te geloven, óók bij het sterfbed van Professor Dr K. Schilder: „Is mijn Vader niet prachtig?"

H. H. v. d. L.

Men zond ons onderstaand uitknipsel uit de Grand Rapids Press:

NOTED DUTCH SCHOLAR DIES

Dr. Klaas Schilder Had Visited Here Twice.

Dr. Klaas Schilder, 61, noted Dutch theologian, widely-known in church circles in Grand Rapids and elsewhere in the United States, died Sunday at his home in Kampen, The Netherlands, according to word received by Rev. Herman Hoeksema, pastor of First Protestant Reformed church, a close friend and associate. Mr Hoeksema learned death was unexpected.

Dr. Schilder visited here in 1938 on invitation of the Christian Reformed church and returned in 1947 on invitation of the Protestant Reformed church. He was head of the department of dogmatics of the Theological School of the Reformed Churches, according to Mr. Hoeksema. He was a leader in the movement that established liberated churches in The Netherlands in 1944. A liaison was maintained between the group in The Netherlands and the Protestant Reformed churches in America, according to Mr. Hoeksema.

Most noted of the books written by Dr. Schilder was a three-volume work entitled „Christ in His Sufferings," which was translated into the English language and published here. At the time of his death he was at work on an exhaustive treatise on the Heidelberg catechism.

He had been imprisoned for a time by the Nazis in World war II, was threatened with arrest a second time and went underground.